

1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 399.5.61

Іринчина І.Б.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ГЛОБАЛЬНА ТОРГОВЕЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ НА РИНКУ ЗДОРОВ'Я ЗА СПРИЯННЯМ КОМУНІКАТИВНОЇ ПЛАТФОРМИ ISPOR

Матеріал статті розкриває проблематику глобальної торговельної інтеграції на прикладі сфери охорони здоров'я. Пропонується започаткування нового формату, нового виміру функціонування національних систем охорони здоров'я у форматі глобального ринку здоров'я, де глобальній інтеграції новітній моделі економік здоров'я держав, за сприяння комунікативної платформи ISPOR – надається провідна роль.

Ключові слова: глобалізація, ВВП, економіка здоров'я, ринок економіки здоров'я, міжнародне товариство з фармакоекономічних досліджень та результатів лікування (ISPOR), фармацевтичний ринок, якість життя.

Постановка завдання. Посилення взаємозалежності відчувають усі національні економіки поза залежністю від рівня економічного, торговельного, фінансового, інвестиційного, інноваційного, науково-технічного, освітнього, інформаційного, політичного розвитку. Проте, конфлікт прибуткових інтересів перешкоджає ефективній глобалізації. Втім, є сфера, яка забезпечує якість і кількість життя людини, глобальний формат якої, сприятиме формуванню безпеки життєдіяльності людини в усіх державах Світової співдружності – сфера охорони здоров'я (згідно національної термінології) – health care (міжнародна термінологія). Сфера забезпечення здоров'я включає, передусім, світовий фармацевтичний ринок, який має всі підстави для об'єднання інтересів національних економік задля створення глобального ринку здоров'я з доведено ефективними (ціна/якість) інноваційними препаратами. Аналізу передумов та перспектив глобальної торговельної інтеграції фармацевтичного ринку за сприяння комунікативної платформи ISPOR – міжнародного товариства з фармакоекономічних досліджень та результатів лікування, присвячено нижченаведене науково-практичне дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики інтеграційних процесів на фармацевтичному ринку присвячено численні публікації зарубіжних та вітчизняних науковців та фахівців, зокрема, Лівен Аніманс, професор з еконо-

міки здоров'я, Бельгія, присвятив своє науково-практичне дослідження еволюції становлення економіки здоров'я, проблематиці формуванню ефективних моделей економіки здоров'я в різних державах, проблематиці сучасного інноваційного розвитку на світовому фармацевтичному ринку [1]. Мондхер Тоумі, професор публічного здоров'я, Франція, зосередив наукову увагу на дослідженні системи реімбурсації для фармринку в країнах Європи, що має неабияку цінність при врегулюванні конфлікту інтересів між учасниками ринку [2]. В Україні провідним фахівцем, що присвятив свою науково-практичну діяльність формуванню фармакоекономіки як результату ефективного об'єднання економіки та медицини, задля результативного функціонування національного ринку є Заліська Ольга Миколаївна, професор [3; 4]. Піняжко Ореста, PhD, Україна, яка є президентом українського члену ISPOR, інтенсивно впроваджує комунікативні технології задля ефективної інтеграції фармацевтичного національного ринку та виявляє придатні НТА (технології доступу на ринок) моделі обрахунку раціональних експортно/імпортних товаропотоків [5].

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є обґрунтування ефективних напрямків інтеграції національних систем охорони здоров'я, завдяки їх трансформації в національні моделі економіки здоров'я у глобальну систему економіки здоров'я та виявлення провідної ролі міжнародного товариства з фармакоеко-

номічних досліджень та результатів лікування в якості комунікативної платформи оптимізації інтеграційних намірів понад 120 держав-членів.

Викладення основного матеріалу. Сучасний економічний Світ – це динамічна система, у якій економічні відносини невід’ємні від політики, соціуму, етики, мислення й здоров’я населення. Добробут, як окремо взятої національної економіки, так і Глобального співтовариства, як сукупності національних економічних утворень, передбачає наявність працездатної (здорової) робочої сили, що поряд з інноваціями забезпечує високу продуктивність праці – передумову ефективного господарювання, а, отже, й еволюції Всесвітнього добробуту. Виникають нові поняття, які на сьогодні не мають економічного виміру, проте, доведено впливають на фінансово-економічні показники розвитку держав: якість життя, щастя людини, ринок здоров’я, гуманізація економіки, економіка здоров’я тощо. Достатній рівень ВВП країни здатне забезпечити здорове фізично і психологічно населення.

Що таке економіка як наука? Економіка – це управління (використання) обмежених можливостей (ресурсів). Що є першочерговим ресурсом, можливістю для будь-якої людини й населення будь-якої держави – здоров’я. Отож, національні економіки, що пережили й переживають численні кризові явища приходять до розуміння необхідності започаткування раціонального використання здоров’я людини. В науці та практиці існують наступні напрацювання, щодо розуміння суті «економіки здоров’я». Зокрема, Лівен Аніманс вважає, що економіка здоров’я (health economy) – є результатом впровадження тієї чи іншої моделі політики охорони здоров’я. Лівен Анімас наголошує на необхідності впровадження в державах health care policy – політики охорони здоров’я – метою, якої є оптимізація здоров’я населення в територіальних межах компетенції, задля чого стимулювала запровадження інноваційних медичних технологій [1].

Георг Халворсон вважає можливим оперувати поняттям економіка здоров’я за умов впровадження досконалої health information system. Тільки при умові володіння інформацією про стан здоров’я всіх пацієнтів, протягом всього часу є підстави говорити про витрачання грошей [1].

Економіка охорони здоров’я – галузь науки, що вивчає місце охорони здоров’я у народному господарстві, розробляє методи раціонального використання ресурсів задля забезпечення охорони здоров’я населення [4].

Абсолютно погоджуємося з переконанням Киселевої, про те, що економіка здоров’я має стати пріоритетним прикладним напрямком розвитку економічної науки. Відтворювальний підхід найбільш близький до суті економіки здоров’я, коли категорія «здоров’я» розглядається не тільки в якості виробничого ресурсу (як в економіці праці), але і в якості економічного блага, тобто потреба в його збереженні і нарощуванні повинна бути в усіх суб’єктах економіки (держав, фірм, домогосподарств) [7].

Економіка здоров’я – це наука про те, як в умовах обмежених ресурсів найбільш ефективно підтримувати здоров’я з точки зору кінцевого результату – потенціалу здоров’я. Визначальна мета науки «економіка здоров’я» полягає в оцінці ресурсів здоров’я та розробці найбільш ефективних шляхів його збереження та зміцнення. Вочевидь, здоров’я – це галузь взаємних інтересів та взаємної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини [7].

Узагальнюючи результати дослідження ролі економіки здоров’я у процесі інтеграції національних економік в єдину Глобальну економіку здоров’я, вважаємо нагальним розширення підходів до розуміння економіки здоров’я, через утворення ринку здоров’я у рамках кожної національної економіки. Коли категорія «здоров’я» буде вимірюватися фінансово-економічними показниками для всіх зацікавлених суб’єктів – відчуватиметься її цінність у грошовому вимірі. Що насправді так і є, проте актуальним є легітимне визнання даному явищу.

Сучасний формат економіки здоров’я – це сполука 5-ти суб’єктів – 1) фармацевтичного бізнесу; 2) багатокладна медична інфраструктура; 3) споживач фармацевтичних товарів; 4) державні органи, уповноважені регламентувати сферу охорони здоров’я в країні. Глобальний ринок здоров’я є результатом глобальної торговельної інтеграції національних економік здоров’я за сприянням симбіозу всіх зацікавлених та причетних суб’єктів національних економік. Інноваційний формат функціонування глобального ринку здоров’я означатиме доведену потужність та доведену впевненість у результаті лікування.

Платформою для фахових комунікацій стосовно розробки інструментів глобальної інтеграції економік здоров’я країн є міжнародна наукова фармацевтична організація – ISPOR – International Society Pharmacoeconomics and Outcomes Research [6]. Багаторічне функціонування ISPOR є втіленням глобального підходу до економіки здоров’я. ISPOR (International Society Pharmacoeconomics and Outcomes Research) – міжнародна організація з фармакоеконічних досліджень та результатів лікування, що є платформою для комунікацій суб’єктів економік здоров’я національних економік більш ніж 128 країн. Організація акцентує увагу своїх членів на першочерговому значенні якості життя населення для росту ВВП країн і ефективного інноваційного розвитку усіх сфер і галузей народного господарства. Діяльність ISPOR доводить першочерговість глобалізації національних ринків здоров’я.

Проаналізуємо проблематику щорічних Світових та регіональних зібрань товариства, задля виявлення трендів Глобального ринку здоров’я. Так, особливого значення у рамках теми нашого дослідження має 20 європейський щорічний збір учасників ISPOR, який відбувся у Глазго, Шотландія, 4-11 листопада 2017 року, де обговорювали еволюцію цінності здоров’я – The evolution of value in health care [8]. Особливу цінність для представників країн мали короткі

курси з роз'яснення особливостей еволюції моделей економіки здоров'я та моделей реімбурсації в політиці національних систем охорони здоров'я країн Європи, де міжнародні фахівці акцентували увагу представників країн, що кожна держава має розробити і втілити власну національну модель економіки здоров'я, позаяк кожен почутий досвід придатний для держави, яка його висвітлювала. Для всіх інших держав цей шлях реформування системи охорони здоров'я може стати небезпечним, проте, безумовно корисним стануть вибіркові інструменти та технології оцінки ліків, health policy тощо. На міжнародному 22 конгресі ISPOR, який відбувся в Бостоні 20-24 травня 2017 року за темою – Доказовість і цінність під час соціальних та політичних змін – Evidence and Value in a Time of Social and Policy Change – актуалізували проблематику турбулентності у якій слід формувати Глобальну економіку здоров'я [6]. Учасники міжнародного конгресу погодились, що ринок здоров'я у складі своїх суб'єктів має бути поза політикою, адже здоров'я будується на фундаменті потужних інноваційних медичних технологій

Економіка здоров'я функціонує на основі НТА (Health technology assessment) – ретельного прорахунку цінності фармакологічних препаратів для споживача та держави в умовах соціальної відповідальності усіх суб'єктів ринку. Піняжко О.Б. у своїй науково-практичній роботі зазначає, що оцінка технологій здоров'я (health technology assessment) – це міждисциплінарний процес, який узагальнює інформацію про медичні, економічні, соціальні, етичні та правові аспекти щодо використання ТОЗ (технологій охорони здоров'я) в систематичний, неупереджений та прозорий спосіб для системного і прозорого процесу прийняття управлінських рішень, враховуючи інтереси пацієнтів та для досягнення найвищої користі для здоров'я [6].

Отож, основою при обґрунтуванні доцільності та ефективності участі на ринку здоров'я тих чи інших суб'єктів мають стати результати оцінки медичних технологій.

Проблематика полягає в тому, що кожна держава самостійно надає, зокрема, право на доступ тих чи інших медичних технологій на національний ринок, як правило орієнтуючись на можливості бюджетних витрат та купівельну спроможність громадян. Й доступ на ринки слабо розвинених держав інно-

ваційних медичних препаратів та технологій доволі проблематичний. Країни третього світу задовольняються генериками а не оригінальними препаратами, які, безумовно є дешевшими. Проте, питання стоїть у цивілізованому Світі про майбутні ефекти та витрати з бюджету Держави. Про єдині високі та досконалі стандарти лікування людини, а отже високі гарантії якості та кількості життя.

Еволюціонування національних систем охорони здоров'я до Глобального ринку здоров'я кропіткий, багатогранний процес, який слід мобілізувати в часі задля раціоналізації витрат учасників. Розробка та адаптація категорійного апарату, якісне запровадження оцінки медичних технологій й узгодження, відпрацювання показників оцінки ефективності участі суб'єктів в сфері економіки здоров'я ці та багато інших завдань стоїть перед учасниками подальших досліджень у сфері економіки здоров'я.

Висновки та подальші дослідження. Відомо, що Глобальне торговельне співтовариство надзвичайно не однорідне за показниками фінансово-економічного, інноваційного, технологічного, інформаційного розвитку держав. Проте, найнебезпечнішою для подальшого еволюціонування Світового господарства є різниця у показниках, стандартах та підходах системи охорони здоров'я (Health care) населення держав. Відсутність уніфікованих підходів та технологій оцінки, відновлення та зміцнення здоров'я людини, й, що найефективніше з огляду на витрати з бюджету країн – попередження проблематики зі станом здоров'я населення. Тому, базовим обґрунтуванням першочерговості гармонізації розвитку національних ринків здоров'я, а це означає ефективної їх інтеграції є впровадження національної стратегії першочергової цінності Життя. Для чого, слід узагальнити міжнародний досвід моделей функціонування Health care та Health policy в країнах. Що, на сьогодні, успішно здійснює комунікативна платформа ISPOR. Узагальнення, систематизація та адаптація категорійного апарату, технологій лікування до кожної національно-ментальної території, показники оцінки цінності медичних технологій, показники якісного та кількісного виміру життєдіяльності та здоров'я людини – має стати результатом колаборації економістів, медиків, фармацевтів, фахівців страхового бізнесу й державних компетентних структур.

Список літератури:

1. Lieven Annemans, PhD, MSc, Senior Full Professor of Health Economics, ICHER (Interuniversity Center for Health Economics Research), Ghent University – Brussels University, Ghent, Belgium. Introduction to Health Economic/Pharmacoeconomic Evaluations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ispor.org/Event/ShortCourses/2017Glasgow>.
2. Mondher Toumi, MD, PhD, MSc Professor, France. Public Health. Reimbursement Systems for Pharmaceuticals in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ispor.org/Event/GetShortCourse?itemId=7&productId=13&eventId=54>.
3. О.М. Заліська. Фармакоекономіка раціональне використання ліків: Навч. посібник / МОЗ України/ За ред. Б.Л. Парновського. – Львів: Афіша, 2014. – 252 с.
4. Піняжко О.Б. Методичні підходи до оцінки технологій охорони здоров'я в Україні на основі європейської моделі / О.Б. Піняжко, О.М. Заліська // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2015. – Укрмедпатентінформ МОЗ України. – К., 2015. – 3 с.

5. Міністерство охорони здоров'я України. Експертний комітет з відбору та використання основних лікарських засобів МОЗ України автор: Піняжко О.Б., к.е.н. (керівник розробки). Керівна настанова із оцінки технологій охорони здоров'я.
6. Офіційний сайт Міжнародне товариство з фармакоекономічних досліджень та результатів лікування (ISPOR) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ispor.org/member_profile.asp.
7. Офіційний сайт. Global International Scientific Analytical Project / Киселева Л.С. Экономика труда и экономика здоровья: различия и взаимосвязи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gisap.eu/ru/node/205>.
8. ISPOR 20th Annual European Congress / 4-11 November 2017, Glasgow, Scotland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ispor.org/Event/Index/2017Glasgow>.

ГЛОБАЛЬНАЯ ТОРГОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ НА РЫНКЕ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ ПРИ СОДЕЙСТВИИ КОМУНИКАЦИОННОЙ ПЛАТФОРМЫ ISPOR

Материал статьи затрагивает проблематику глобальной торговой интеграции на примере сферы охраны здоровья. Предлагается новый формат, новое измерение функционирования национальных систем охраны здоровья в формате глобального рынка здоровья. В частности, новой модели экономики здоровья в государствах при поддержке коммуникационной платформы ISPOR, предоставляется ведущая роль при оптимизации интеграционных процессов.

Ключевые слова: глобализация, ВВП, экономика здоровья, рынок экономики здоровья, международное сообщество фармакологических исследований и результатов лечения (ISPOR), фармацевтический рынок, качество жизни

THE GLOBAL INTEGRATION OF TRADE ON THE HEALTH ECONOMY IN SUPPORT OF ISPOR

The materials of article are objective of the Globalization of trade for health economy. The proposition include of new models of health market in the country. The new model of health economy will have the main role in process of integration in support ISPOR.

Key words: globalization, GDP, health economy, market of health economy, ISPOR (International Society for Pharmacoeconomics and outcome research, quality of life.